

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Forlystelsesliv

Nr. 1 – januar 2002

Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling

Forsideillustration:

Skuespillerne til dilettantforestillingen "Barn i kirke" opført på Kastruplund i 1903. Vi kender kun herren med den høje hat til højre, det er senere skoleinspektør P.J. Petersen. Ellers er følgende med på fotoet, vi ved bare ikke hvor de står: Fru Riis, Hedvig Høyer, Gerda Flensburg, Fru Starup, Sigrid Petersen, Carl Flensburg, Nicolaj Høyer, Frk. Christensen, Georg Larsen, Thorvald d'Ahe, Carl Schmalfluss, Sellby og kædeskærer Larsen.

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

Amagerbørn år 1900 fortæller. 1981

Koudal, Jens Henrik: En privilegeret musikanter og hans konkurrenter 1716-41 i : Dansk årbog for Musikforskning XIX, 188-1991.

Københavnere fortæller. 1972

Nielsen, Svend Ole: Røde Kor Teater 1892-1961. 2001

Zingersen, Bent: Lad os mindes Johannes. 1969

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling
Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen
Layout: Vicky Bonde

Glimt af Amagers forlystelsesliv

Stadsmusikanter

Amagerne har som andre danskere forstået at fornøje sig gennem tiderne. Man havde kroer, hvor man kunne få sig en lille eller stor tår øl eller det, der var stærkere.

På kroen kunne man som ved private fester f.eks. barselsgilder og bryllupper, høre og måske danse til levende musik. I perioden 1500 til 1850 var der stadsmusikanter i by og på land, der havde eneret til at spille.

På Amager ville man i 1700-tallet kun benytte sine egne musikanter. Peder Sørensen Kurrepind, der var amtsmusikant fra 1716-1741 klagede flere gange blandt andet over at upriviligerede spillemænd havde underholdt på Røde Kro. Han fik amtmanden til at skrive en resolution, der forbød

fuskere at spille. Men da denne resolution skulle læses op på Tårnby Birketing, der netop blev holdt på Røde Kro på dette tidspunkt, fik han ingen hjælp af birkedommeren. Denne mente nemlig, at forbudet ikke gjaldt for

kroen. Han påpegede, at Kurrespind i øvrigt boede alt for langt væk (på Frederiksberg), og at det derfor var alt for besværligt at skulle hente ham, når der skulle spilles på kroen. Det var da også Amager, der gav Kurrespind de fleste problemer. Han havde ikke noget imod, at de brugte egne musikere, når bare de betalte en afgift. Men det var svært at kontrollere, amagerne holdt mange

fester med dertil hørende spillemænd. Der skulle ved disse fester også spyttes penge i til skolekassen, så mon ikke man har "glemt"

En spillemænd

amtsmusikanten.

I Hollænderbyen afviste man helt at benytte Kurrepinds musik, her ville man have byens egen musik. Hvad det er for en speciel musik beboerne her henviste til, ved man dog ikke særlig meget om, da der ikke er bevaret noder fra denne periode.

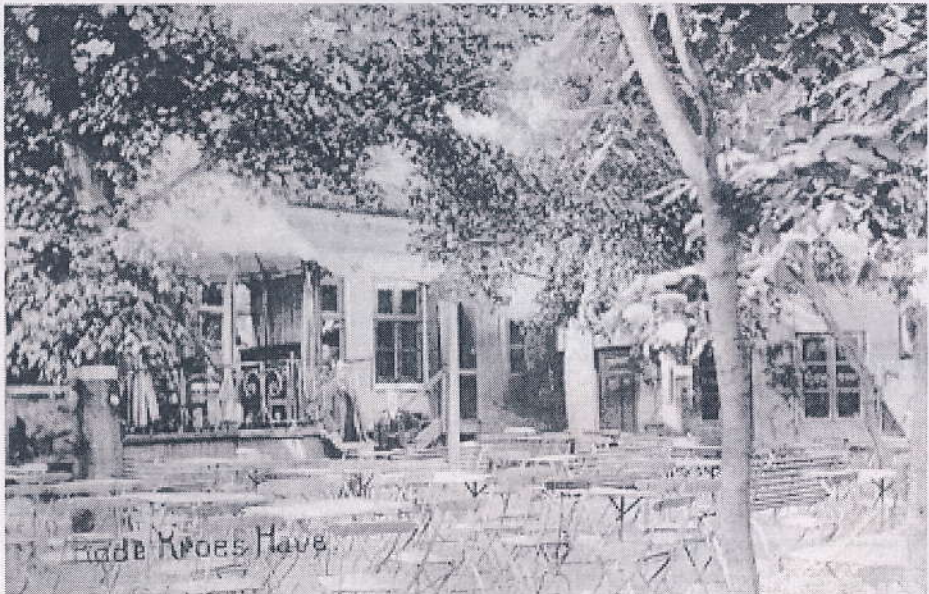
Modstanden fra amagerne bevirkede da også, at Hollænderbyen fik privilegium i 1758 på selv at vælge egne spillemænd.

Amager fik en særstilling, - man måtte bruge egne musikanter i mod at betale en afgift til stadsmusikanten. Dette varede indtil en

forordning i 1800 helt afskaffede stadsmusikanternes rettigheder på landet.

Røde Kros Teater

De første teaterstykker på Røde Kro blev opført i 1878, der blev blandt andet opført en farce i 3 akter. I 1885 til 1887 blev der spillet revyer, og endelig i 1888 blev repertoiret et ganske andet, da man opførte Strindbergs "Faderen". Det var den spæde start på et teater, der eksisterede til 1961.

Røde Kros have – 1910.

Forfatteren Viggo F. Møller kaldte i 1948 Røde Kros Teater for Amagers nationalscene. ”.. stedet er folkeligt, men ikke tarveligt – de stykker, der spilles, og de kunstnere, der spiller, giver sig ikke ud for mere, end de er, og de brave amagere i den lavloftede bræddesal er tilfreds med dem, som de er.”

Gahms Henriksen har skrevet følgende i ”Københavnere fortæller” om Røde Kros teater, hvor hans far Frederik Henriksen var skuespiller omkring århundredeskiftet:

Når Amagerbønderne skulle til forestilling i Røde Kro, kom de selvfølgelig altid kørende i hest og vogn. Der var da også gode staldforhold i kroen ved indkørslen fra Øresundsvej. Jeg ser tydeligt for mig porten ud mod denne gade. Den var malet i grønne og røde farver og formet i maurisk stil efter bedste Alhambra-mønster. Foroven endte den i tre tårne, et større i midten med en halvmåne over, medens der var to stjerner over de to tårne på hver side.

Der var to teatersale i kroen. I den ca. 25 meter lange indkørsel var der toppet brotlægning...

Fra klokken 16 var der så under-

Røde Kro Teater

Direktion: Carl Carlsen

Øresundsvej 35   10. Maj fra Kassebestilling til Lørdag 2. d. 1961   Telt, Amager 2

Røde Kro Teaters allerelevante Forestilling da Teatret ophæves og nedrives i Begyndelsen af Maj Måned

Hver Aften Kl. 20

Latterorkanen

SJUSKE DORTHE

Folkedramatik – Farce i 4 Akter af Alfred Sjørnild og Frederik Rocatus

Hjælper: Edward Børst	Dispositioner: Tejs Hansen	Kostumedtjener: Carl Carlsen
-----------------------	----------------------------	------------------------------

Musik af: Carl Carlsen
 Lydoptagelse: Søren Sørensen
 Lydoptagelse: Søren Sørensen
 Lydoptagelse: Søren Sørensen

Forsætelse med udvalgte Scener fra Sjuske Dorthe.
 Forsætelse med alle Scener fra Sjuske Dorthe i den Røde Kro Teater.
 Forsætelse med alle Scener fra Sjuske Dorthe i den Røde Kro Teater.
 Forsætelse med alle Scener fra Sjuske Dorthe i den Røde Kro Teater.
 Forsætelse med alle Scener fra Sjuske Dorthe i den Røde Kro Teater.
 Forsætelse med alle Scener fra Sjuske Dorthe i den Røde Kro Teater.

Hver Aften (for forestillingen)   Kasseprisen 10.00 kr.   Kassebestilling: Amager-Landsbyen

Musik: Dansk og Opråden

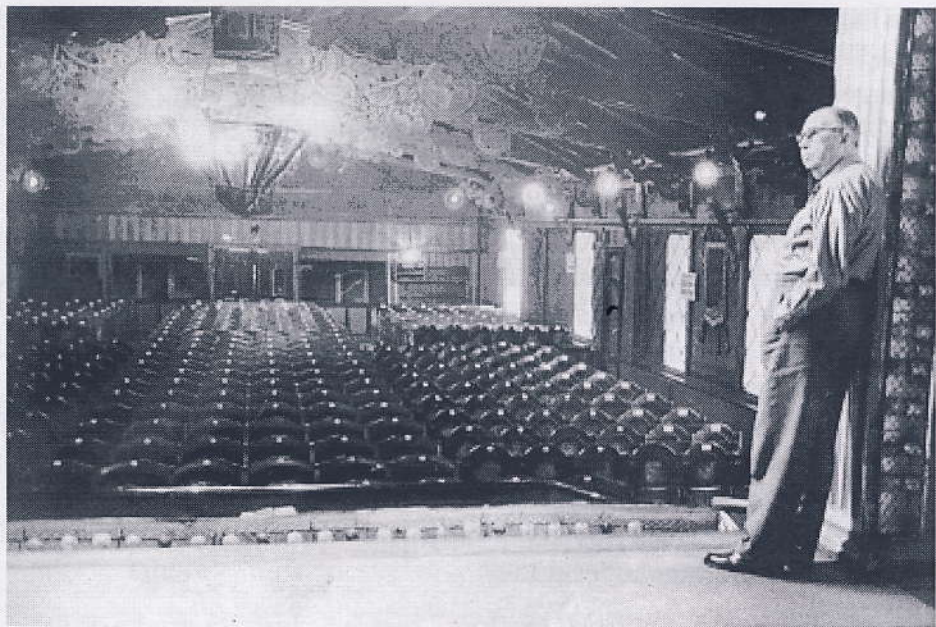
Amager-Landsbyen

Sjuske Dorthe er Røde Kro Teaters største Kassestykke gennem 32 Aar

Det er plakaten for »Røde Kroens sidste forestilling – se over telefonnummeret i højre hjørne.

Teaterplakat fra sidste forestilling på Røde kros Teater 1961

holdning fra en åben tribune. Hver deltager måtte købe et program til 10 øre for at få adgang til herligheden. Fra tribunen underholdt et tremands orkester, der spillede afvekslende med optræden af skuespillerne, som gav populære sange solo samt duetter og småstykker på fem til ti minutter. Ved indgangen stod den kæmpestore grovsmed Hogrebe - selv en habil komiker - og afkrævede de besøgende deres 10 øre. Op til 500 programmer kunne der af-

Teaterdirektør Carl Carlsen på scenen i Røde Kros Teater, 1961.

sættes på en smuk sommerdag, så det var virkelig en folkeforlystelse af en vis betydning. De optrædende fik som betaling for deres eftermiddagsydelse ret til at nyde for en krone uden at skrive bon.

Af dette eftermiddagsrepertoire erindrer jeg, at nogle af de optrædende benyttede de mest yndede emner fra vinterrevyen eller numre som "Emilies hjertebanken" af Heiberg eller den lille operette "Fritz og Lise af Offenbach.

Bagerst i forhaven var så indgangen til sommersalen med

pladser til ca. 400 tilskuere. Oprindeligt var der servering i salen, hvor der gennem hele salens længde og bredde var placeret borde med fire stole ved hvert bord. Lørdag og søndag var der næsten altid udsolgt, navnlig til sommerrevyen.

Følgende sang var måske et af de numre der blev populær. Sangen var til Amagers Sommerevy 1901.

Op med Humøret

Mel.: af Coster Nielsen

Op med Hovedet

Nu lad os bare være fri
 For alt det hængeho'deri
 Nej Pokker skulde gaa omkring
 og sørge over Ingenting
 Jeg blæser på om Verden staar
 i morgen eller den forgaar
 Om den staar fast den gamle Rad
 Bevars' jeg er s'gu ligeglad
 : Vil din Skrædder ha'e Mønt
 bliver Haaret lidt tyndt,
 er din Svigermoder fæl
 Har du Gæld, stakkels Sjæl,
 stem da op dit Humør
 Det gi'r Livet Kulør.
 Trøst er altid tilfals
 Sluk din hals og dans Vals:

af Hensyn til det "kolde Ben"
 Ja om Ballonen daled ned
 i Gartner Kofods Blomsterbed
 Om Dragørs Fort bli'r populært
 Bevars' det er mig lige kært
 :Vil din Skrædder ha'e Mønt...

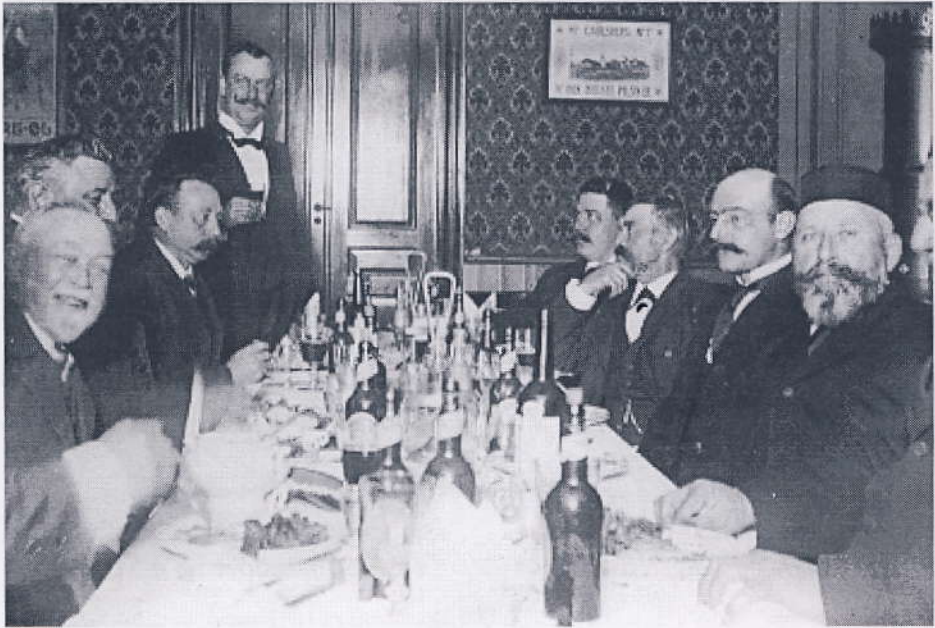
Om Bøllerne vil tælle den
 hos Køerne paa Fælleden
 Om ogsaa Dreyer bli'r konfus
 af Paulli's Mæketoddyhus
 Om Zangenberg fra Ny Kro faar
 et Værtshus til det næste Aar
 Om Ebert bliver Dannebrog
 Bevar's det gør mig lige klog
 :Vil din Skrædder ha'e Mønt...

Om Jacob Holms de ta'r i Skov'n
 Og om de slaas paa hver en Vogn
 Om "Syven" lukker varieten

Røde Kro var et populært teater
 for specielt beboerne på Amager,
 men teateret måtte vige pladsen

Kastruplund, ca. 1900.

Et muntert selskab på Kastruplund, ca. 1900. Fra venstre inspektør A. Johnsen, stående inspektør Rosenkilde, på højre side af bordet ses fra højre skoleinspektør A.C. Poulsen, ?, tømrermester Marius Westh og brygmester Martin Larsen. - Foto: Carl Flensburg

for nye boliger i 1961. Teaterets sidste direktør, Carl Carlsen, der havde ledet det fra 1929, udtalte i den forbindelse: *"Mit teater er - hvor skønt døden end har formet sig - blevet myrdet af folk, som ikke forstod den traditionsrige folkelige scenes betydning"*

Læs i øvrigt meget mere om dette teater i *"Røde Kros Teater 1892-1961"* skrevet af Svend Ole Nielsen i 2001.

Kastruplund

Ejeren af Kastrupgård Ole Tønder Lange anlagde i 1810 en park ved Kastruplundgade. En senere ejer Ole Peter Jacobsen solgte denne lund til sin søn tømrer Dirch Ole Jacobsen. Han opførte kort tid efter Kastruplund som kro og forlystelsessted. Det kunne han gøre, fordi den lokale kromand Hans Gertsens opgav sin bevilling til

krohold i Kastrup. Begrundelsen var som der stod i kontrakten mellem Gertsen og Jacobsen i 1890:

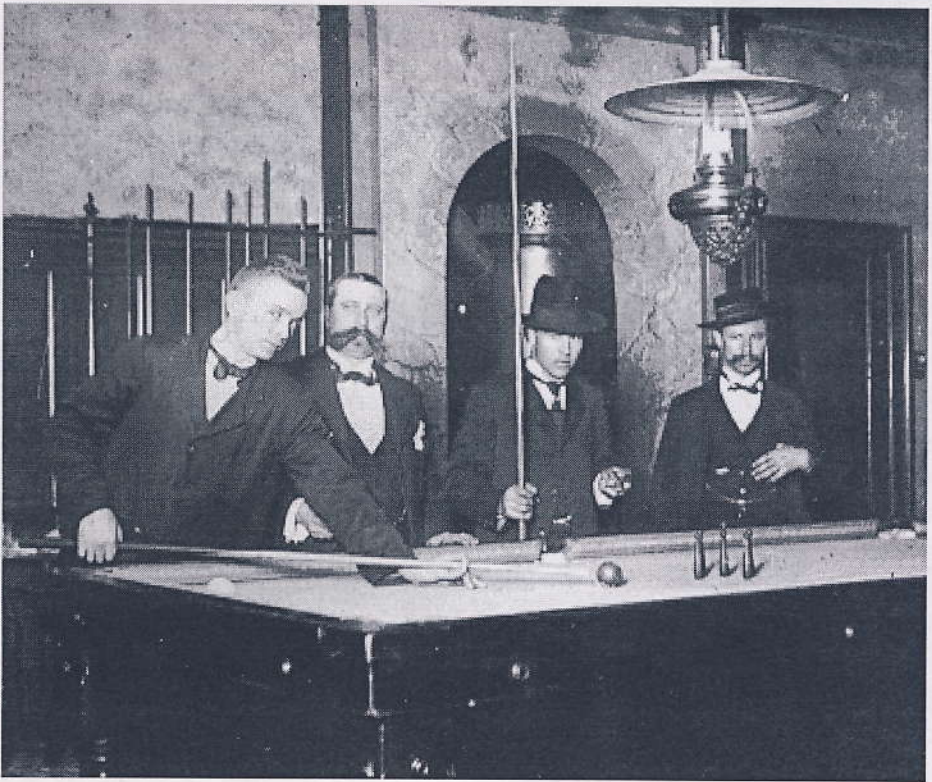
Kastrup Kro skulle nedlægges som gæstgiveriforretning og værthushold. Hans Gertsen fik 10.000 kr for denne gestus. Hermed blev restauratør Dirch Jacobsen en konkurrent kvit og Kastruplund var nu det største forlystelsessted i Kastrup. Desuden:

"Det er et almindeligt Ønske hos

Beboerne af Kastrup, der først herved kan siges at nyde godt af Lunden, der er den eneste Lystskov paa hele Øen, da Kongelunden ikke er til gjængelig udenfor de 2de Hovedveje, der gennemkrydse Skoven".

Kastruplund havde en keglebane, en dansestrade, flere saloner og en stor festsal. Her blev der opført mange dilettantforestillinger med lokale amatørskuespillere.

Kastruplund fik status som en af

Der spilles billard på Kastruplund, ca. 1900. Foto: Carl Flensburg

En tjener på Kastruplund måske på vej ud i haven her med forsyninger til tørstige gæster.

Foto: Carl Flensburg, ca 1900.

de mest populære restaurationer og gæstgivere på Amager. Her er blevet afholdt utallige foreningsballer, fastelavnsfester, juletræsfester, familiefester, og politiske møder.

Hans Valdemar Jacobsen (født i 1892), var søn af Kastruplunds første ejer, Dirch Jacobsen. Hans Valdemar har blandt andet fortalt, at der kom mange gæster gående helt fra Sundby.

Det kostede 18 øre for en bajer i haven og 15 øre i kælderstuen. Efter hans fars død i 1907 førte hans mor Kastruplund videre. Noget af det første, hun gjorde var at anskaffe et kasseapparat.

Tjenerne ville i første omgang ikke bruge det, men da der var investeret mange penge i det, blev de tvunget til det.

Aksel Theisen (født 1908) skriver bl.a. i "Amagerbørn år 1900 fortæller":

Foruden disse fastelavnsfester i Kastruplund, afholdtes i samme etablissement store karnevaler, gode dilettantkomedier og kastruprevyer m.m. I juledagene var der juletræsfester for børn og voksne. Min far var medlem af "Kastrup Sangforening" der arrangerede et flot juletræ med fælledans om træet og efterfølgende uddeling af "Godteposer" og chokolade for børnene om eftermiddagen. Klokken 19 gik forældrene hjem med børnene, og ved 21-tiden mødte de voksne så op igen og fortsatte med "Julebal" - som oftest til et firemandsorkester - til ud på de "små timer". Den slags sammenkomster er vist helt forvundet i vore dage. Af andre fornøjelser for børn var

danseundervisningen i Kastruplunds sal, der ved sæsonens afslutning endte med et "Afdansningsbal" og dermed følgende opvisning af, hvad vi havde lært i årets løb. At alle mødte op i fineste "skrud" og helst med nye laksko, var en selvfølge"

Kastruplund overgik i 20'erne til et ejendomsselskab, og stedet blev ført videre af forpagtere. Under besættelsen blev Kastruplund benyttet af tyskere. Efter krigen blev Kastruplund delvist omdannet til en fabrik for elektriske artikler. Denne fabrik og en

nabobygning, der var en husvildebarak, brændte i 1949.

Lokale beboere kan huske, at der stadig i 1950'erne var restaurant på stedet, men i 1961 overtog Nordair Kastruplund og byggede her istedet Dan Hotel.

Dilettantforestilling på Kastruplund i 1925. Forestillingen hed "Pensionatet". Fra venstre ses Ulla Hansen (senere Starup), Nicolaj Hansen, Inger Andersen, Lars Jensen, Georg Laursen, Edith Petersen, Wahlet Green og Svend Mankopf-Hansen.

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

Åbningstider:

Mandag 16.00 - 20.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på

Kastrupgårdssamlingen

**"Midt på Amager" og
"Kastrup Glas"**

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00

dog lukket til og med den

18. januar 2002